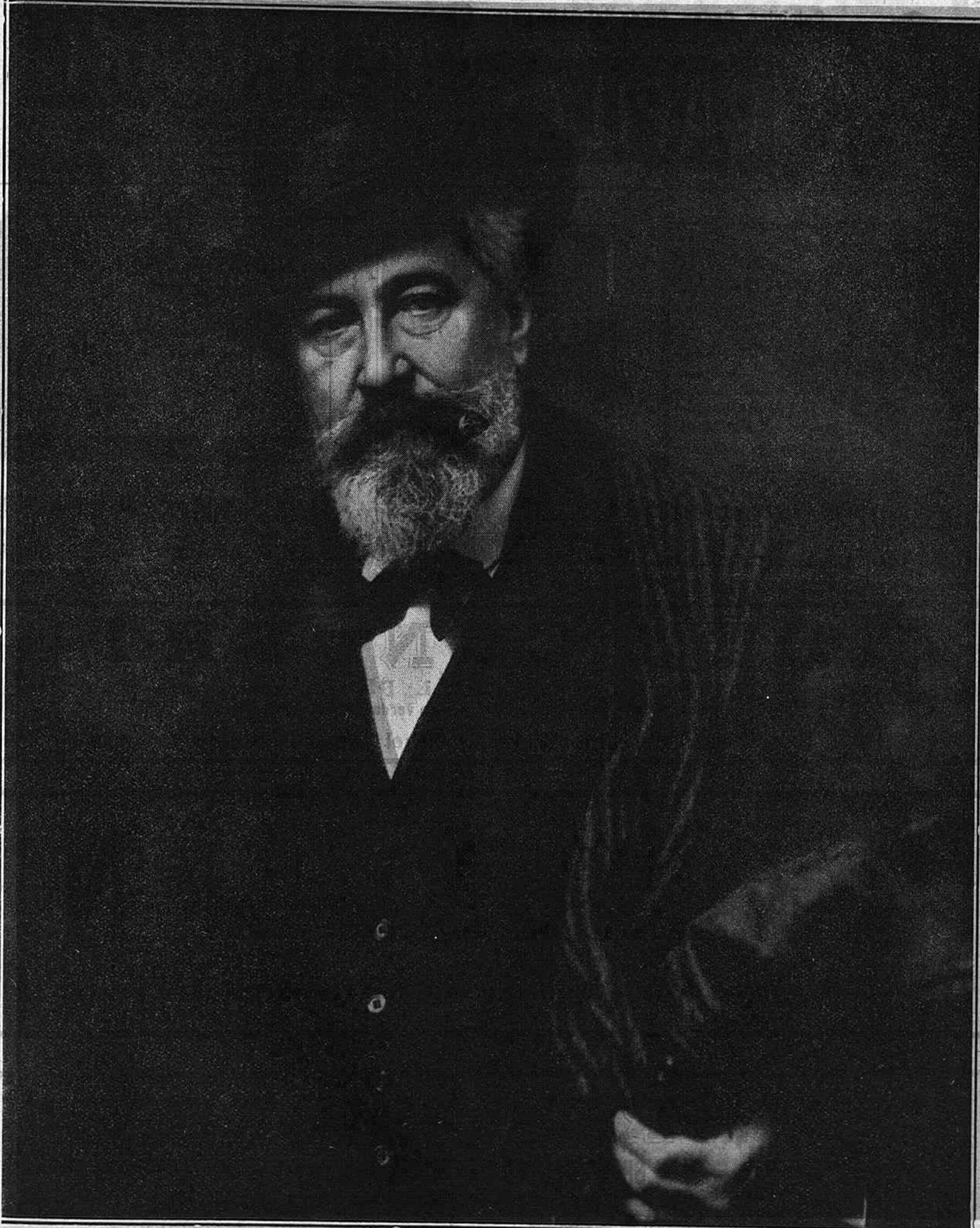

L'Esquella de la Torratxa

Any XL :: Núm. 2073

15 cèntims = Atrasats 30

Barcelona, 20 Setembre de 1918

LES FESTES DE SITGES

Santiago Rusiñol, fundador propietari del "Cau Ferrat"

(c) Ministerio de Cultura 2006

Perfumeu vos amb LOCIONS de "MYRURGIA"

Calvicles - Caspa - Calda del CABELLO

CAPILAR

AMERICANO

del famoso especialista Dr. MEZQUIDA. — Éxito grandioso! — Tratamiento médico. «América Clínica», Plaza Buencaseso, 2, pral., BARCELONA. — Limpio. Agradable. Higiénico. Informes gratis por escrito si remiten sello. En droguerías y farmacias, 6'50 pesetas frasco

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LA MBIOTTE HERMANOS
Sintomas: Urolitiasis - Nefritis - Hematuria - Fiebre

PÍDASE
folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

ANTIGUO JARABE
Y
PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS
"GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositorio:

Laboratorio "GUASCH"

De venta:

SEGALÀ · Rambla San José, 14
HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2
FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1
VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
en todas las buenas farmacias.

Antoni López
Impressor

Impressions comercials
Treballs de totes menes

Olm, 8, interior
Telèfon 4115 A

BLOKS NOTES BAZAR de la UNIÓN
a DEU céntims Unió, 8-BARCELONA

BLOKS NOTES BAZAR de la UNIÓN
a DEU céntims Unió, 8-BARCELONA

E D E N C O N C E R T

Asalto, núm. 12

EL MEJOR MUSIC-HALL DE ESPAÑA

Teléfono 3332 A

Continuos grandes programas de artistas de verdadero primer orden

Todos los días gran éxito: Herminia Woves y Ethel hermanas y aplaudidas canzonetistas

B A Z A R D E L A U N I Ó N

— Carrer de la Unió, 8. - BARCELONA —

Utils per a escriptori :: Tintes superiors :: Impressions comercials de totes menes

T A B A R I N " M O R I T Z "

GRANS FESTES TABARINESQUES

RESTAURANT DE PRIMER ORDRE

Plaça Sepúlveda, 183 :: Telèfon 2044 A

22 DE SETEMBRE DE 1918

XXIII ANIVERSARI DE LA MORT

DE

IGNOCENT LÓPEZ BERNAGOSI

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

dedica aquest record a son inoblidable fundador

CREPUSCLES I AUBES

la mateixa hora que el sol de les taurines gents, el «Gallo», entrava en el seu cap-vespre, un altre sol lleuant rebia el seu bateig de sang, allà, a Bilbao. Aquest sol, és en Ventoldrà, fill de pares catalans i de Barcelona, recriat a Aranjuez, hèroi d'aquest llibre tan divertit i tan trist que es diu *El Català de la Mancha*. Perquè En Ventoldrà, amics, és el fill del

català de la Mancha, d'aquell català que hauria anat a Grècia amb En Roger de Flor i que avui anava amb En Carles Marx a la conquesta de les vuit hores, però que també podia haver anat a la de la llibertat de Catalunya; obrer de trajo blau i d'ànima blava; obrer d'idealismes sense altres durícies que les de les mans treballadores. An aquell català apostòlic, l'hereu li va sortir torero, amb creències civils i proletàries, i fins nacionalistes, però torero. En Rusiñol el mata amb la seva novel·la, però allò fou ficció literària, car aquest fill del català de la Mancha, tan representatiu, tan Catalunya 1918, viu i se diu Ventoldrà.

A un bon catalanista que el diumenge passat, ni va acudir a Sitges a l'homenatge an En Rusiñol, ni anà amb peregrinació cap a Castellterçol a fer pàtria davant la casa pairal d'En Prat de la Riva, assistint, en canvi, al comiat del «Gallo», li preguntàrem per semblant renunciació patriòtica.

—Som en un temps d'imperialisme català. El «Gallo» se'n va i En Ventoldrà arriba. Aquest comiat és un número de l'escalafó taurí que córre, un lloc a ocupar, i com que jo tinc fe en el pan-catalanisme, crec que la seva escola catalano-taurina, l'ocuparà.

I perquè no, amics? Si tenim el millor ministre que és En Cambó, i el millor governador civil que és En Sans

i Buigas, i el millor tenor que és En Viñas, i la millor tiple que és la Barrientos, i el millor violoncelista que és En Calsals, i el millor violinista que és En Manen, i el primer glosador, que és l'Ors, i el primer dramaturg que és En Guimerà, i el primer general que és En Marina, i el primer actor que és En Borràs, i la primera actriu que és la Xirgu, i el primer pintor—aquí hi han tres noms a triar—i el primer escultor—altres tres noms—¿perquè no hem de posseir el primer torero?

La tradició—se dirà. Però per ventura no apareix entre els grans senyors torejadors un Rocaberti? No tenim un Vie, que és una mena de Sevilla trista? No comptem amb la genealogia del gran Peroy? No és tinguda, además, Barcelona per la capital flamenca, amb tres places i cinquanta mil «aficionats»? I en últim terme: no existeix la nostra decidida voluntat d'ésser toreros? i ho serem, sinó per sang, per a imitació, toreros Codorniu que sortiran, com els viatjants, a fer places, pel mercat espanyol?

Després d'En Cambó, se presentia l'aparició del torero català. Si volem electritzar-hi el port de Pajares, i nacionalitzar-hi els ferrocarrils, i fer d'Astúries la gran Covadonga del carbó, i oferir-los-hi bon pa i bones carreteres, ¿perquè no hem de donar també toreros a Espanya? Ho seran amb seny i sense fanfàrries, toreros civils, que no badarien, fent dels toros un espectacle digne de la cultura catalana. I Catalunya no en protestaria, perquè a l'últim seria lliure de fer-se torera i veuria en la nova indústria una nova manera de fer diners.

Quan el català de la Manxa apostrofa an el seu fill, aquest li respon: «Jo, tindrè les idees que m'heu donat i em recordaré sempre d'elles i de vosaltres. Els diners que guanyi seran per a vos i la mare, i fins els podeu fer servir per a redimir l'humanitat». En Ventoldrà, en el llibre d'En Rusiñol, i en la vida, segueix els principis de l'escola de la «Lliga». La qüestió és manar, fer diners, triomfar, arrossegar l'èxit, i si les idees s'en planyen que no ho facin, perquè els diners aconseguits poden servir per a la causa. «Encara potser haureu d'agrair-me que me'n hagi anat de casa.»—afegia el fill del català de la Manxa. No és tot el pensament de la Lliga, i tota la literatura de «La Veu»?

Veient torejar a En Ventoldrà, la gent anava posant confiança en Catalunya. En Ventosa els hi donarà pa, i En Ventoldrà toros. Catalunya aleshores rebrà les delegacions de la Mancomunitat, després d'haver rebut la alternativa.

PARADOX

Festes del Cau

Dignes de la il·lustre personalitat a qui anaren dedicades foren les festes que dissabte i diumenge passat celebrà la pintoresca població de Sitges en honor del nostre amic Santiago Rusiñol amb motiu del XXVe aniversari de la inauguració del museu artístic «Cau Ferrat», del qual n'és fundador-proprietari l'eminent pintor-poeta.

BONAVENTURA JULIA
Alcalde de Sitges

La manifestació del dissabte fou un acte popularíssim i grandíols al qual s'hi associaren tots els estaments sitgetans. Reunides les corporacions a la Plaça de la Constitució avençà el seguici dret al *Cau*, on l'alcalde de Sitges oferí a En Rusiñol un magnífic ram de ferro forjat. Amb sentides paraules l'homenatjat donà les gràcies al poble, que en nombre de centenars d'ànimes s'aplegà al voltant de l'artístic casal, per a festejar an ell i al seu propietari amb sincers aplaudiments i entusiastes aclamacions.

Complement grandíols d'aquest esplèndit acte públic fou el banquet popular celebrat l'endemà en el *Pabelló de Mar*, al qual hi assistí una nodrida representació del Ajuntament de Barcelonà, presidida pel propi Alcalde, senyor Morales Pareja.

Uns doscents comensals; molt d'entusiasme i un pet de discursos que no hi havia més que demanar. Entre els parlaments, que foren molts i bons, cal recordar el del digníssim alcalde de Sitges senyor Julià, molt fervorós per a la personalitat de l'artista a qui es

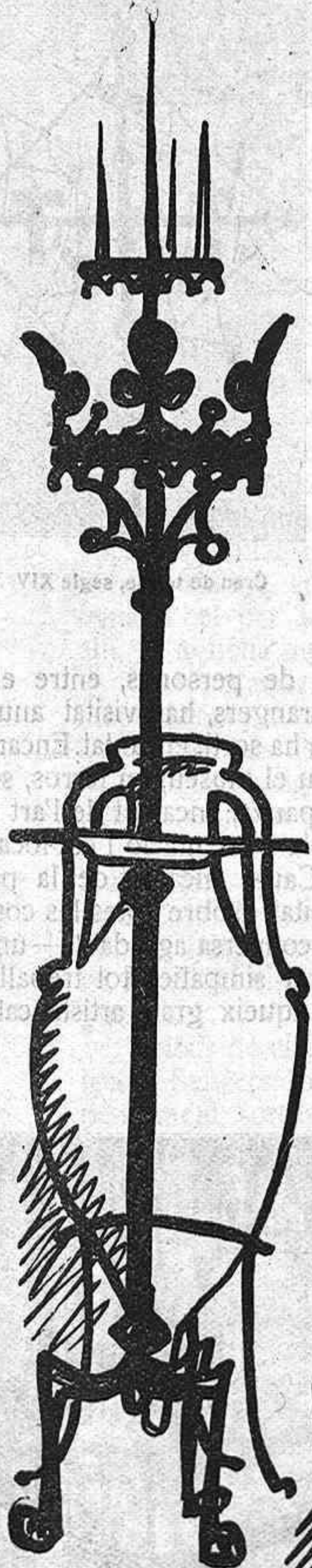
dedicava la festa, el del senyor Morales, molt sentit i molt catalanesc, el de l'Albert Rusiñol, els dels regidors Gambús i Giralt, molt coratjosos i donant esperances de que serà aviat un fet lo de l'«Escola de la Forja»; i finalment el discurs de gràcies d'En Santiago Rusiñol, qui, a pesar de trobar-se lleugerament indisposat, sapigué com sempre engrescar als oients amb la seva explosió de sinceritat i de bon humor.

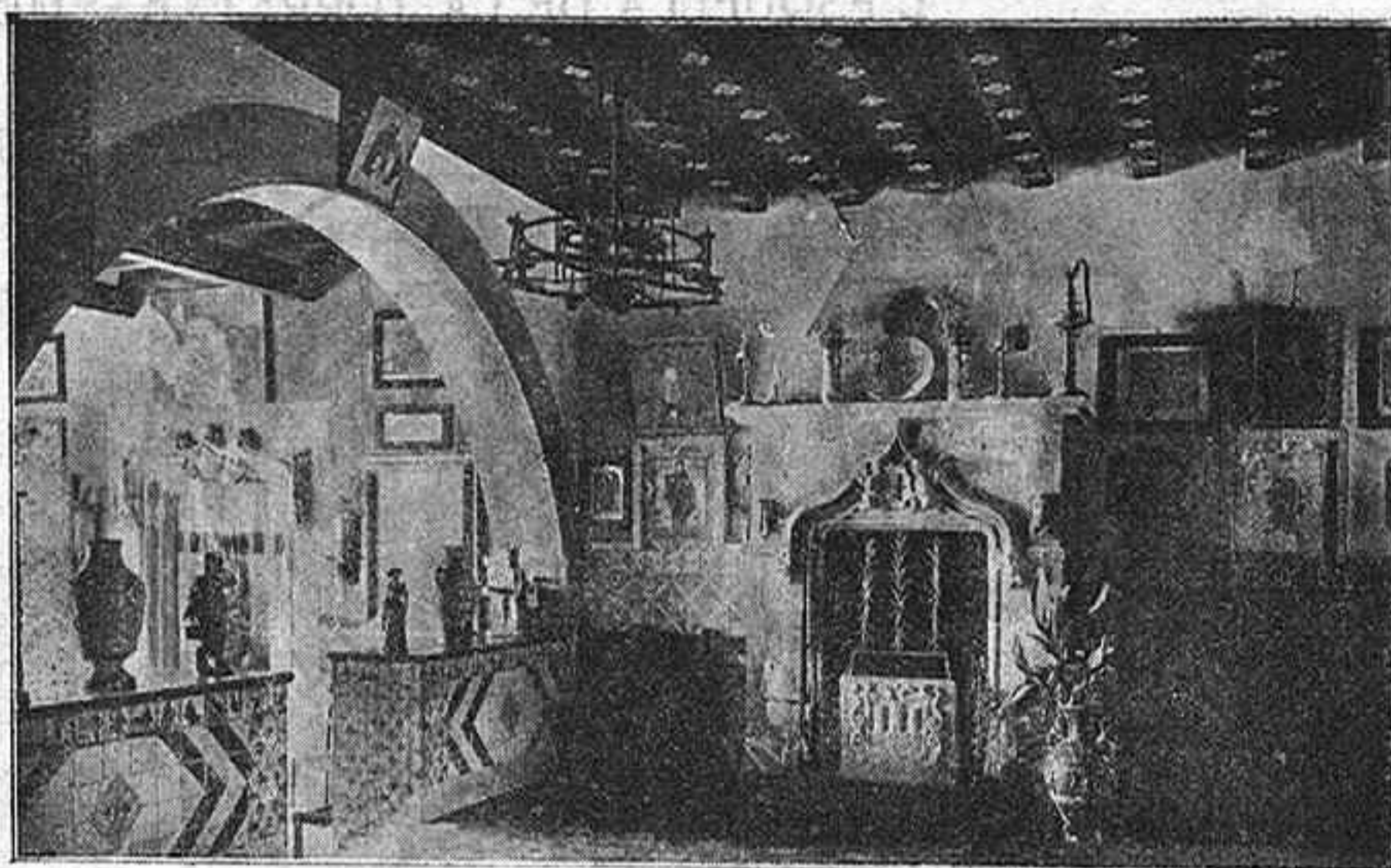
Els dos cassinos-teatre de Sitges, «Retiro» i «Prado», s'associaren a les festes del «Cau», donant representacions d'obres d'En Rusiñol. En el primer, dissabte a la nit, s'hi jogà *La bona gent*, obtenint-hi un gran èxit la companyia d'En Jaume Borrás, i ovacionant-se de valent a l'autor a cada final d'acte. En el «Prado» s'hi donà el diumenge a la nit *El Místic*, a qual representació no pogué assistir-hi En Santiago a causa de la indisposició; indisposició de la que, afortunadament, se troba ja avui completament res-

tablert. En resum, unes festes memorables de les que en conservaran gratíssim record tots quants hi pogueren assistir, i sobre tot el nostre bon amic, el fundador del «Cau», que ara fa vinticinco anys, se reunia també a Sitges amb uns quants amics per a celebrar la inauguració del Museu, que no tenia sinó planta baixa, en una festa més íntima potser, i no menys afectuosa.

M. MORALES PAREJA
Alcalde de Barcelona

Una sala del "Cau"

El "Cau Ferrat"

En Santiago Rusiñol és conegut i admirat com pintor de jardins, i com autor dramàtic o escriptor per la majoria dels espanyols i fins de gentes de més enllà d'Espanya.

Lo que no coneixen potser molts dels seus admiradors és el gust exquisit i els alts coneixements que el nostre artista demostra sempre que té ocasió de exercir de col·leccionador antiquari.

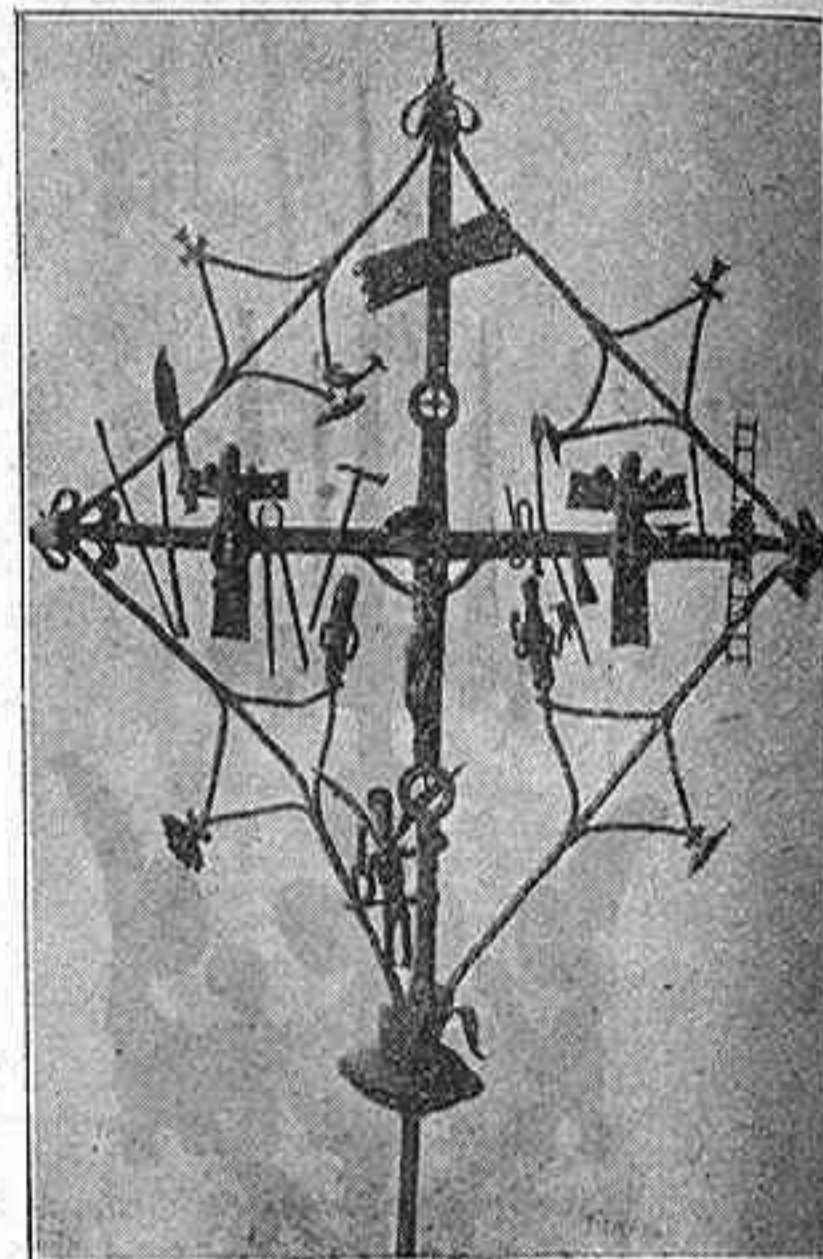
Enamorat de les precioses peces de ferros artístics forjats a mà, que a Espanya hi abunden com en no gaires països, va començar a dedicar se ara fa trenta anys En Rusi-

Com fós que aqueix marc no el trobés al seu gust, En Santiago Rusiñol volgué també construir el marc. I a prop del mar, del nostre mar blavíssim que besa constantment les roques que li serveixen de fonaments, va aixecar el *Cau Ferrat*, aqueix edifici que ha fet popular la ciutat de Sitges, i en ell va guardar hi curosament els exemplars de la seva col·lecció preferida, convertint-lo amb els anys en un veritable museu públic, d'un extraordinari mèrit, d'un imponderable valor, en el qual s'hi conserven no sols ferros, sinó tota mena de joies artístiques en pintura (que parli el *Greco*), en vidre, etc., etc. I tot degut al esforç personal i a la particular iniciativa del benemèrit amo de la casa.

Vinticinco anys són complets d'ençà de l'inauguració del «Cau», el popular museu rusiñolesc de Sitges. Durant

Bust florentí, segle XV

Creu de terme, segle XIV

Picaportes, segle XV

Picaportes aragonès, segle XV

aqueix temps, milers i milers de persones, entre elles molts intel·ligents artistes estrangers, han visitat anualment les seves sales. I tothom n'ha sortit encantat. Encantat de les meravelles que enclou el museu; en ferros, sens dubte la millor col·lecció d'Espanya; encantat de l'art i el bon gust que presideixen en la presentació i col·locació de les peces en les sales del «Cau»; encantat de la poètica situació del edifici, i encantat, sobre totes les coses, de l'afabilitat atractívola i de la conversa agradable—única al món—amb que sap semblar simpaties tot treballant per a la glòria de la seva terra aqueix gran artista català que's diu Santiago Rusiñol.

fiol a col·leccionar-les i en poc temps va reunir-ne una colla esplèndida tant per la quantitat com per la qualitat. Això fou gracies als seus grans coneixements de perfecte història, al seu «bon nas» i a la seva bona estrella, tot lo qual no ha permès que els amics antiquaris l'ensarronessin mai; perquè sempre ha sapigut distingir lo bo de lo dolent, lo antic de lo modern, lo original de lo imitat.

Començada amb èxit la col·lecció de ferros, era necessari cercar-li un marc adequat; exhibir-la en un local que reunís bones condicions, que constituís un digne estoig per a tanta bellesa.

"Cau Ferrat".— Secció de vidres vells

JOIES DEL «CAU», DESCRITES PER EN RUSIÑOL

Història de dos picaportes

ECORRIEM les ruïnes de Consuegra. Materialment el riu havia segat un poble.

Allò era el camp de la mort, una altra Pompeia; però una Pompeia tèbia encara, amb rastres de l'agonia.

Sostres enfonsats sobre altres sostres, tàpies volcades, pallers per terra, testos de flors plens de fang, pilots de runa lo que eren hortes florides, cases ferides, i les parets plorant llàgrimes, i tot un poble espigolant entre aquella quietud, com un gran niu de formigues que els han destruït la cova i amb el gra de blat a sobre caminen desorientades.

Aquí penjava un reliquiari, allà una estatueta, més lluny una imatge venerada; la pila d'aigua beneïda plena de llot, al costat del llit desfet; el breçol, sobre una caixa; el ram de llorer, en un munt d'escombraries; retrats de persones estimades inflats sobre les rajoles; claus solitaris sobre parets solitàries; els fruits de l'anyada, les eines del treball, tot lo que s'estima i conserva en el món amb devoció i voluntat, tot trinxat, romput, malmès; i allí, en lo més alt de tot, sostenint-se al llindar d'una finestra que tenia el cel per fondo, una palma deturada per pietat, allí, en aquella buidor de desolades ruïnes.

Corriem aquelles misèries, aquell turment d'un poble blanc destenyit, plè de naufragats recolzats per les parets, com emigrants de la mort, quan en la porta d'una casa mig caiguda vaig veure dos picaportes posats allí amb aquella majestat que tenen les coses velles.

Veure'ls i despertar-se en el meu cor aquella set temptadora que sofrim els pobres col·leccionistes, va ésser cosa d'un instant. Eren gòtics! Gòtics, com qui no diu res! I dos picaportes gòtics són temptació que no hauria resistit el virtuós Sant Antoni, a ésser amant de antiqüitats.

Voltats de claus, se destacaven allí, amb superba majestat. Sencers tots dos, bessons, concebuts pel mateix pensament, sortits de la mateixa mà, forjats sens dubte en la mateixa fornà, conservaven la frescor de l'obra, fa poc nascuda, amanyagada pel temps. Dos caps de dragó d'estranya mitologia sostenien les anelles, una flor molt ben forjada les rebia, i enredades entre joncs enganxats per la corrent de les aigües se dibuixaven les rodeles, de fulles gòtiques, d'aspra forma, però espontànies i forjades d'una sola martellada.

Envejant-los me'ls vaig mirar una gran estona.

Vaig aixecar les anelles, i, moguts per la temptació, ells mateixos van cridar a l'amo de la casa, que vingué, i vàrem arreglar la compra.

Ja eren meus!

Ja eren meus, i depressa, per por de qué s'escapessin, al poc rato el ferrer els arrancava d'aquella nervuda porta; i a pesar de que eren meus; i a pesar de la mania, la

lluïta per a arrancar-los va ésser tan encarniçada, que hi hagué un moment que els hauria abandonat a no tenir més arrels l'amor de col·leccionista que les arrels que ells tenien. Aquells ferros incrustats sobre la corcada fusta, com els musclos a la roca, no s'en volien anar d'aquella casa pairal on tants anys havien viscut; allí els havien dat la mà les mans de varies generacions; allí, de vells s'havien tornat antics; allí s'havien encastat amb tant d'amor i refugi, que aquelles arrels que deiem les varen tenir de rompre, i la resistència era heroica.

Tan heroica, que a cada cop que rebien cruixien aquelles portes, com si un dolor les matés; saltaven astelles, tremolaven les frontices i es bellugaven els claus; tan heroica, que van començar a venir dones, i a deturar-se curiosos, i a arribar veïns, i a formar-se un grupu, mirant-se aquell terratrèmol, i preguntant-se el per què d'aquell trastorn de la Mancha, fins que una bona dona els va aclarir els seus dubtes.

—Chica,—va dir,—se los llevan porque han salvado tres hombres.

I fou veritat: aquells picaportes havien salvat a tres homes.

Fou això en aquella nit terrible de la ruïna de Consuegra. La tempestat començava. El cel era negre, i caient l'aigua entre un daltabaix de trons, entre un tremolor d'esglai, es va sentir que venia i s'apropava una remor paorosa arribant entre la fosca. A la llum del llampegar se vegé la gran cascata que ja se'n venia a sobre, i el poble va tremolar tot a la una, com una sola persona, i un crit esquinsat d'angúnia va sortir de tot arreu, com si engolís el poble.

Allavores començaren aquelles hores d'angoixa que no tenen descripció. La vaga ombra de la mort va relliscar sobre els núvols, dallant amb mà despietada. El riu s'aixamplava; impulsat per aquella mort, s'aixamplava, i mai en tenia prou; invadint-ho tot, encara en volia més, i arreu semblava el terror i aplanava la ruïna. L'aigua esbotzava les portes, entrava arreu de les sales, s'enfilava en les taulades, brincava en cascates brutes, escombrava a cops de dalla, i corrent sempre, corrent sense reposar, apagava tota vida, i bramulant se l'enduia riu avall, riu avall sempre.

Tres homes venien perseguits per la corrent; tres homes, desesperats, fugien sense saber on fugien, guiats per l'afany de viure; i a llurs crits de desespero veien les portes tancades i sentien ja la mort rondinant darrera d'ells.

Ja es creien morts.

Ja abandonaven la vida.

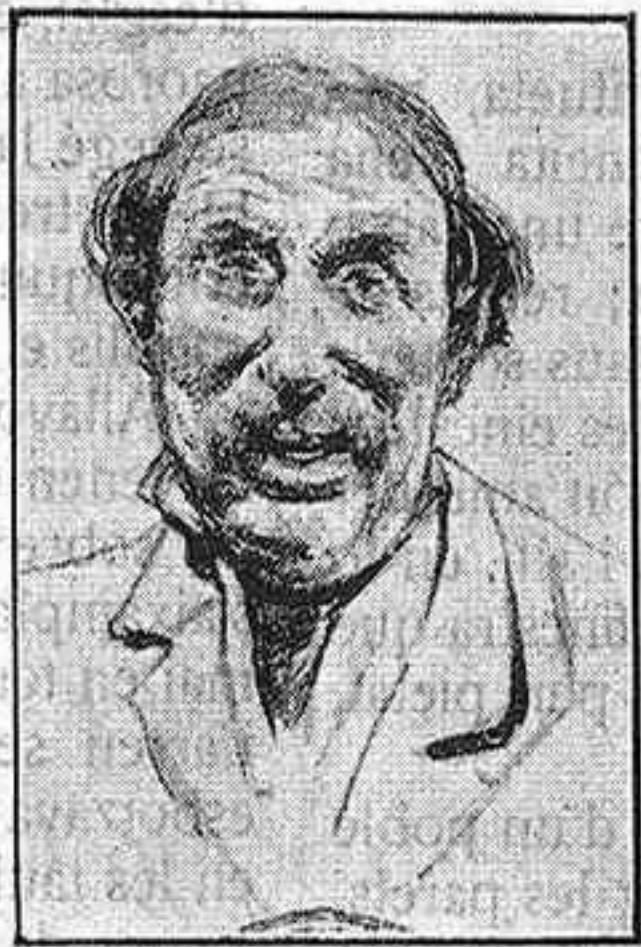
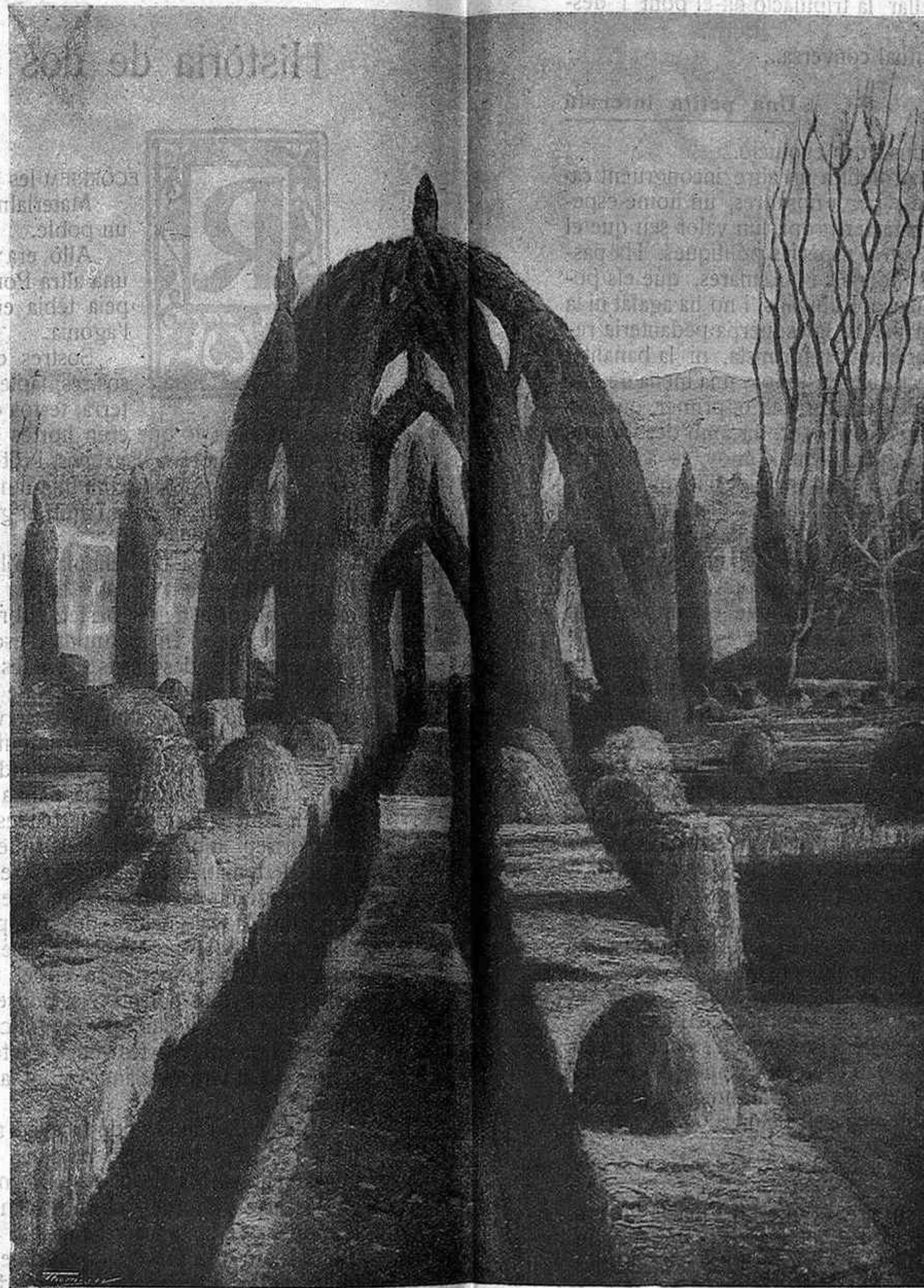
Ja l'aigua els va rebatre an el llindar d'una porta, quan, veient aprop de l'arc els dos picaportes gòtics, s'hi van agafar amatents, com el naufrag que s'agafa a un troç d'estella.

Morts de fred, lo que van veure i van sentir des d'allí és per morir-se d'espant.

Devegades pel carrer se sentia una veu dèbil, i era un home agonitzant que passava, agafat sobre una fusta, i l'aigua no en feia cas, i el portava com un jonc, i la queixa s'ofegava fosca avall, i al fi es perdia; a voltes passava un cavall morint-se, la crin dreta, el nas inflat cercant aire, i les orelles tremoloses, i pujava o baixava entre l'aigua; a voltes venia pausadament l'ombra d'un bou inflat, voltava en un remolí entre el llot i es deturava. Se veia apagar un llumet, i era una casa que s'enfonsava en el riu; callava una veu, i era un home que es moria; homes, dones i criatures se defensaven a crits, i totes les

VINTICINC ANYS DE VIDÀ ARTÍSTICA

L'OBRA D'EN SANTIAGO RUSIÑOL

Reproduccio d'un dels seus famosos 'Jardins d'Espanya'

Apunts de figura, originals d'En S. Rusiñol (Primera època)

Apunts de figura, originals d'En S. Rusiñol (Primera època)

queixes plegades feien el coro de la mort; les veus demanant auxili, sols les contestava l'eco; i el riu mai se deturava, boig de orgull i sublim de vanitat, avasallant amb sa força aquell recó de misèria.

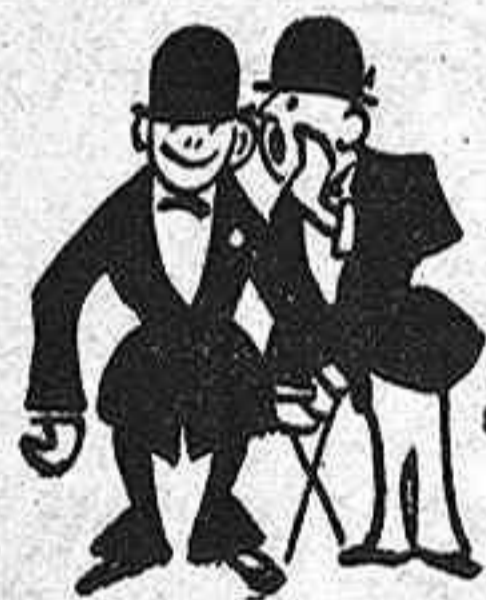
Mentrestant, agafats als picaportes, cridaven aquells tres homes, amb crits que entraven a l'ànima. Van cridar tota la nit, tota aquella nit tan llarga; i com resposta als seus crits sols sentien altres que els contestaven, i el tremolor de la casa, que queia de mica en mica.

D'aquest modo van arribar al dematí.

Rendits, abatuts i mig morts, per fi es va obrir aquella porta, aquella porta del seu cel, i els van treure d'aquells gòtics picaportes.

An ells van deure la vida, van ésser les argolles del seu port de salvació. Per a ells són dues recordances; per a mi, maníols col·leccionista, seran, entre els seus germans, els dos ferros més mimats, els que guardo amb més carinyo.

S. RUSIÑOL

A CAU... D' ORELLA

Els reconsagrats

Tot francòfil, quan parla de la guerra amb persona relacionada, cambrer de cafè, amo d'ultramarins, venedor de diaris o barber, li pregunta, amb una displicent joia:

—¿I què diuen els germanòfils?

La persona ben relacionada va enumerant les opinions dels germanòfils. Diuen que reculen per a fer, com l'amic del senyor Josep quan arribés el moment de faltar-li a la dona, el salt del tigre; que volen perdre, per a donar peixet als aliats i oferir-los-hi una decorosa manera de fer la pau; que la qüestió és guanyar al final, i altres excuses i raons, que posen molt alta la fe carbonera dels germanòfils.

Però ni el cambrer, ni l'«ultramarino», ni el barber, ens han pogut proporcionar la més extraordinària de les opinions, la del Dr. Murúa. Apressem-nos a declarar no tenim cap prevenció amb el Dr. Murúa, bona persona, i que si una volta i altra retreiem el seu nom i paraules, ho fem solament per creure que el Dr. Murúa i les criatures diuen sempre la veritat, que altres emmascaren o atenuen.

—Dr. Murúa—li pregunten—¿on anirem a parar amb aquestes retirades elàstiques, i aquest voluntari cedir terreny, i aqueixos presoners entregats de bon grat?

El Dr. Murúa acota el cap i respón:

—Homes de poca fel

Però an el Dr. Murúa la processó li va per dins, i redreçant el cap llença la seva sentència:

—¿Sabeu qui en té la culpa? Ells, la tenen ells, per haver sigut massa correctes.

—Homel

—Sí, sí, massa correctes. En lloc d'enfonsar els barcos, tolerant que els tripulants se salvessin en les barques, per a tornar al cap dels pocs dies a embarcar-se, haurien d'haver enfonsat el barco i després en el pont, en el mateix pont, fusellar la tripulació.

El Dr. Murúa, després d'aquest arrebat tribunicí, torna a acotar el cap, meditabond. Però un oient se permet fer-li una objecció a la seva ferotge catilinària:

—Escolti, Dr. Murúa, me sembla que hauria d'ésser a l'inrevés. Primer fusellar la tripulació en el pont i després enfonsar el barco.

I va seguint l'espiritual conversa...

Una petita interviú

—Estic preparant una nova evolució...

En Junoy, que ens profetitza un altre incongruent capítol de la seva vida, és, per a nosaltres, un home específic. Volem dir té un caràcter propi, un valor seu que el distingeix de totes les altres espècies polítiques. Ha passat tots els Llobregats i tots els Manzanares, que els pobres periodistes nomenaven Rubicons, i no ha agafat ni la intemperància republicana, ni la esquerpa pedanteria regionalista, ni l'encarcament reformista, ni la banalitat monàrquica. Ell ha estat i és, En Junoy, una mena de duc de Rohan de la plaça de l'Universitat, 6, primer, que no havent pogut ésser ministre, ni recollir amb desdor una senaduria, s'ha quedat en don Emili Junoy, és a dir, en un home-específic. I també com un específic de càn Segala, ofereix amb una píldora o una cullerada, o sigui amb un gest o una frase, efectes que altres no obtenen sinó amb les llargues receptes de la seva el·loquència.

—Estic preparant una nova evolució.

—Don Emili—li diem—¿però que encara existeix per a vostè alguna olleta per a tastar?

—No, jo no'm vui fer de cap partit; però retirat el Gallo vui fer campanya anti-flamenquista. Després d'ell, l'elegància torera desapareix i no queda més que la brutalitat.

—I així resta fidel an el Gallo. Serà la primera fidelitat de la seva vida. ¿I encara segueix la fidelitat a l'Alba?

Don Emili somriu, triomfant:

—Jo sempre tinc raó. L'Alba serà govern; En Cambó serà govern, i els dos enemics aniran plegats a salvar a Espanya, complint-se la meva profecia.

—I vostè...

En Junoy procura estendre en el seu rostre una ombra més, aquesta vegada de malinconia.

—Jo, no fa gaire, vaig veure com sortien junts de Palau l'Alba i En Cambó en un automòbil. Al passar davant meu, un amic me digué: «Junoy, heu's aquí el seu triomf». Però jo anava a peu i era ex senador del regne.

Decididament, En Junoy és un gran home, digne de ésser senador romà i nomenar-se Luculus.

Una frase

Nosaltres sempre hem cregut que En Vinaixa no era un home vulgar. El tipu no l'acompanya i té un excessiu accent valencià. Amb una altra silueta i un accent més castellà, un altre Dessy Martos.

I, además, té enginy. Mireu. Parla d'un altre regidor radical, cap de brot de la minoria.

—On clava les dents—diu En Vinaixa—s'enganxa. Té una dentadura de cremallera...

□ _____ □

**Aquest número ha passat per la
censura governativa**

L'òliba

ES més mal pensat i parlat que aquesta gent de pagès; el pobre senyor rector no cercant més que el bé del poble, empaïtant al diputat, convencent als veïns i àdhuc gratant-se la butxaca, aconseguí instal·lar un rellotge en el campanar. La llàstima és que els cabals no arribaren per a tot i que l'aparell tenia ànima, cantava les hores al

degut temps però careixia de cara (qui diu cara diu esfera) i si cantava les hores no les marcava.

El senyor rector precavut, deixa un buid per a instal·lar-hi les manetes i les dotze hores; però els pagesos que veien el forat i sentien cantar dintre i del rellotge no'n sentien més que les campanes cregueren que la esfera era amagada dintre i compararen l'adquisició de llur pastor amb l'ocellot que bufa de nit i ningú veu i el rellotge fou batejat l'òliba.

Que el bategessin com fos, tingués cara o no, el senyor rector no volgué estar-se de beneir-lo solemnement i aprofità per a fer-ho la celebració de les festasses en honor del Sagrat Cor de Jesús que regna més i més cada dia, mercès als anuncis de llauna que s'enganxen darrera les portes, i que en la dolça llengua castellana asseguraren, seca, clara casi violentment sa resolució: Reinaré!

I regna. Ben al revés del pobre Carles Chapa que al passar la ratlla digué, també en castellà: Volveré! I no ha tornat més, com no sigui a saludar en les taules màgiques als carlinots espiritistes.

Tornant al nostre rector i al nostre rellotge: Me temo que en la solemnitat dels festivals d'enguany se barregés una miqueta en l'esperit del primer desig naturalíssim d'honorar al seu fill o si voleu afillat, que tal és el rellotge, amb el de reverenciar el sagrat cor que parlavem. Perdonem-li, en tot cas, que tots som fets de fang i tots tenim febleses, i perdoneu-me a mi si he aixecat falsos testimonis, perquè el Dolent, sempre vetlla i si pot temptar a un sant rector, molt més pot arrapar-se a la ploma i llengua d'una mala persona, i aixís m'anomena ma més dilecta amiatat.

Fos com fos, després del solemne ofici, aprofitant l'orquestra que sonà en aquest i sonaria en la processó de la tarda i en les ballades del vespre, el senyor rector acompanyat del batlle, del jutge i distingides personalitats estiuenques i de tot l'any, organitzà un petit cerca-vila i pujà al campanar per a beneir el rellotge, que avisarà, desde aquella data endavant, als qui allí viuen, quan és hora de llevar-se, quan d'anar-se'n al llit, quan de parir un infant, de casar-se o d'enterrar una sogra, que ja se sap que hi han més hores que llangonics i a tots i tot arriba la seva d'hora.

Una gran munió de gent era davant de l'església esperant que cantés l'òliba. Sols hi faltaven unes xamoses noies estiuejantes o veraniegues que diuen elles. La tafaneria les arrocegà darrera de les autoritats i els escolans escales amunt del campanar, i foren presents al solemni acte de la benedicció. L'aparell encara no sentí el suau contacte de l'aigua beneita se posà a cantar les piadoses

i la cobla que era abaix respongué amb la més estrident marxa reial que nat sentí en sa vida.

Atretes com aloses per mirallets les forasteres tragueren la faç pel forat del rellotge al crit del cornetí que d'esquena als companys dirigia el buf en aquella direcció. Veure'ls i sentir-se una gran veu fou tot una. El poble entusiasmada cridava:

— Les òlibes! Les òlibes! Torneu a cantar.

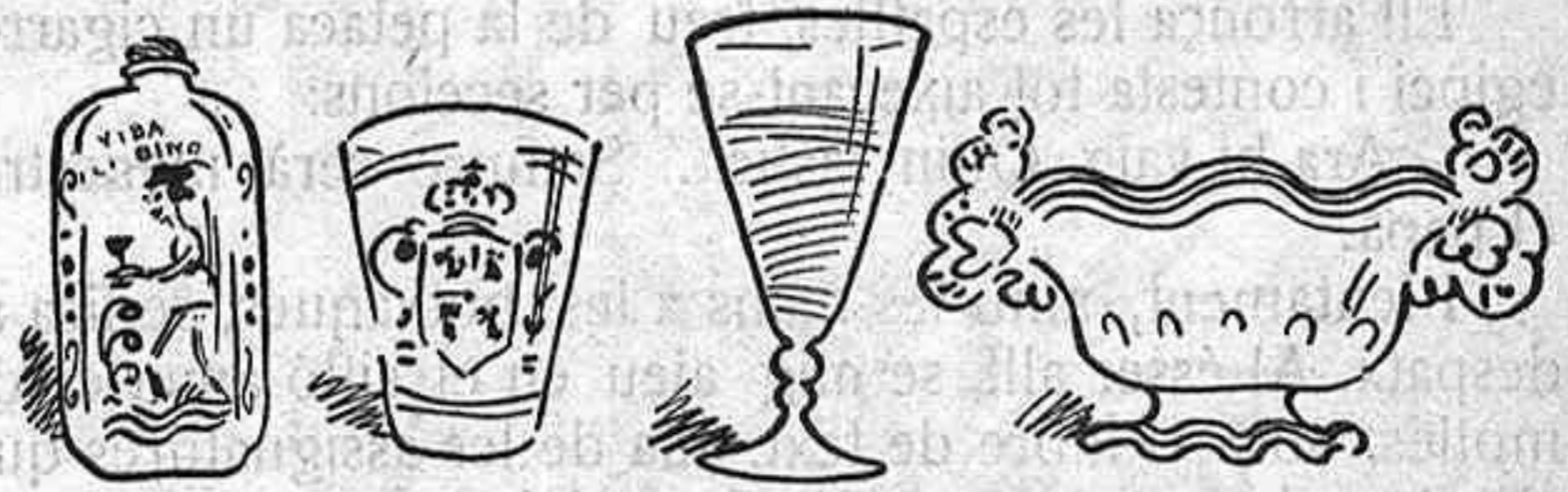
Elles fugiren, però al ball del vespre, quan passaven per davant dels que van al ball a badar sentiren molt sovint:

— Mira com punteja l'òliba rossa.

— Fixa't quina brusa l'òliba bruna.

— Fa goig l'òliba petita.

Res un rellotge beneit pel rector i unes noies batejades a pagès.

"Villa Matilde"

V.—LA MIGDIADA

UAN la família ha acabat de dinar, amb la digestió laboriosa d'un bon àpet, comença a invadir «Villa Matilde» l'ensopiment aclaparador de l'hora estival. En la penombra del menjador, on no hi entra el resol que queda empresonat entre les petites esclatxes de les persianes, hi planen, irresistibles i suaus, les ales de la sòn. La conversa s'ha

anat esllanguint de mica en mica i un estirament de mandra i un badall llarg i sostingut, han encomanat major nyonya als que es mantenien encara desvetllats.

A don Francisco els ulls se li tanquen i el cap se li belluga rítmicament al compàs del bleix fadigat que s'escapa de la boca entreoberta. Donya Matilde, tot renyant a intermitències a la cambrera que despara la taula, sent també que les parpelles li pesen i pugnen per a descansar uns moments. La nena, breçada pel record de les paraules dolces que ahir li va dedicar un mosquit de la colònia, es sent transportada al sisè cel, i el xicot, més avorrit que mai, enyora les taules del Continental, on, en aquella hora, es reunia la colla trista de corridos-joves desenganyats de la vida.

Al soroll estrident de vaixel·la que a la cuina netegen les criades, don Francisco té un surt i es desperta. Després, revenint-se de la petita impressió, s'en va a fer la sesta, no descuidant-se de recomanar an En Paquito que s'en vagi a estudiar. Quan és al dormitori, obre el balcó-finestra, tira la persiana i, descalçant-se i treient-se l'americana de dril, s'ajassa al llit on aviat troba l'amorosa protecció de Morfeu a qui agraeix i paga el benefici de la sòn amb uns ronquets que més es dirien sospirs de tocino que bleixos ignocents de bacallaner potentat.

Donya Matilde, per a deixondir-se, ha agafat el *Mundo Gráfico* i contempla embadalida les fotografies que mostren les diverses escenes del estiueig dels reis d'Espanya a San Sebastián, aquell San Sebastián—il·lusió de totes les donyes Matildes arribistes. Però ben prompte els ulls se li tanquen i no tarda a quedar dormida amb el cap penjant sobre el pit i amb el cervell omplert de *Conchas*, de grans cassinos, d'aristocràtics cotillons i de reials festetjos.

La damisella fa un sospir i torna a la realitat. Amb un geste d'enuig—perquè en el seu somniós soliloqui ha acordat que tan mateix l'Arturito tarda massa a declarar-se—s'estira mandrosament, fa un badall i amb posat de dona aciençada diu al seu germà:

—Que no vas a repassar? Mira que el papà s'enfadà.

Ell arronça les espatlles, treu de la petaca un cigarret egipci i contesta tot aixecant-se per seccions:

—Ara hi vaig. Quin fàstic!... Sempre serà menestral el papà.

I lentament, amb les mans a les butxaques, se fica al despatx. Al ésser allí, se mig ajeu en el silló americà de molles, obra el llibre de text, una de les assignatures que el tribunal va creure convenient deixar pel setembre, i en llegeix unes quantes ratlles. Després, tement que els badalls continuats li deslloriguin les juntures de les barres, deixa el llibrot soporífic de banda i pren d'un calaix amagat una novel·la d'En Belda que el minyó devora amb els ulls brillants, la boca seca i el cervell confús.

Al quedar sola la Matildita, la cambrera se li acosta i li entrega una carta.

—Me la ha dado el señorito Ernestin—diu tota burleta.

La senyoreta la pren amb indiferència, amb posat de reina magnànima i es retira a la saleta. Ja allí, llegeix l'apassionada lletra—quinta de la temporada—que ha rebut d'un dels més insignificants pollos de la colònia. La lectura de la carta no la emociona lo més mínim. Naturalment... Qui és l'Ernestin? Total res; el fill d'un botiguer de robes... Ella voldria precisament que fos l'Arturito el qui es declarés; l'Arturito que té el «de» i que no coneix cap ofici ni carrera. Així és que amb geste de dona ofesa esqueixa a petits troços la carta-atreviment i es posa a tocar el piano. Primer les empren amb un vals lent que toca massa depressa i després se les heu amb un pas-doble que surt massa poc a poc i a batzegades.

En la taula de vora els fogons, la cuinera escriu amb la seva lletra bàrbara al soldat que és a Barcelona i la cambrera festeja en el reixat del jardí amb el xicot d'ocasió llogat per l'aixerit amo de la finca.

La calma és completa i els sons del piano ajuden a encomanar la mandra.

De prompte, desperta l'ensopiment i altera la quietut de la casa la esbojarrada colla de noies amigues de la Matildita que venen a confeccionar els objectes per al cotilló del Casino. A l'enrenou que mouen tan-

tes boques femenines, el senyor Fustaguerras es lleva esverat, donya Matilde corra a treure's la bata, la nena deixa de tormentar el piano i el noi abandona, sense acabar-la, la novel·la galant (?) que s'empassava.

La calma ha fugit i vé el xibbarri. Les jovenetes fan veure que treballen; donya Matilde surt mudada com si anés a una recepció; don Francisco es tresllada al jardí a reveure les plantes estimades, i En Paquito, amb posat mandrós, s'en va cap al Casino on l'espera el set i mig que, tan si fa bones com males, l'acabarà d'avorrir.

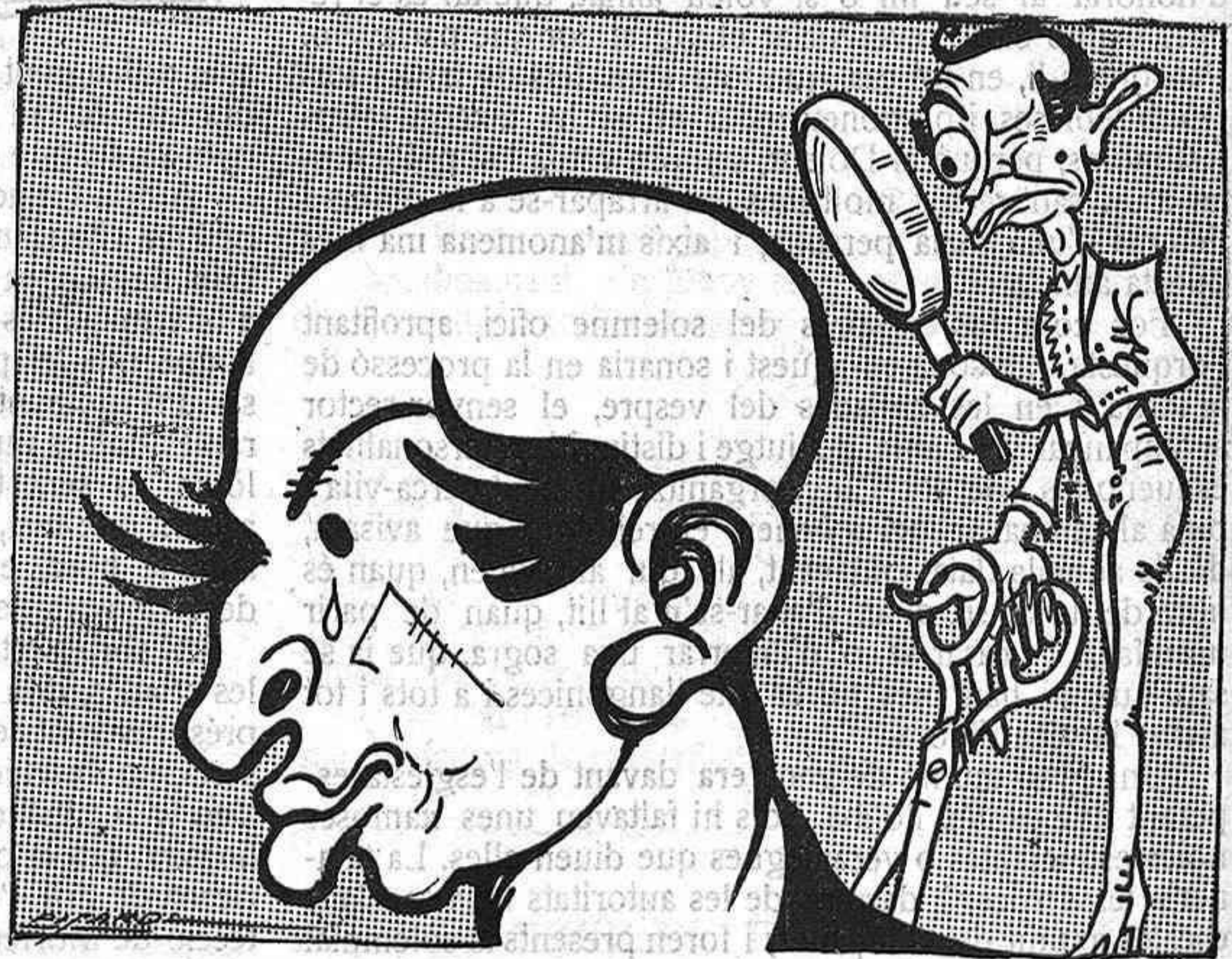
JORDI CATALÀ

••• GLOSARI •••

LAPIDARIA

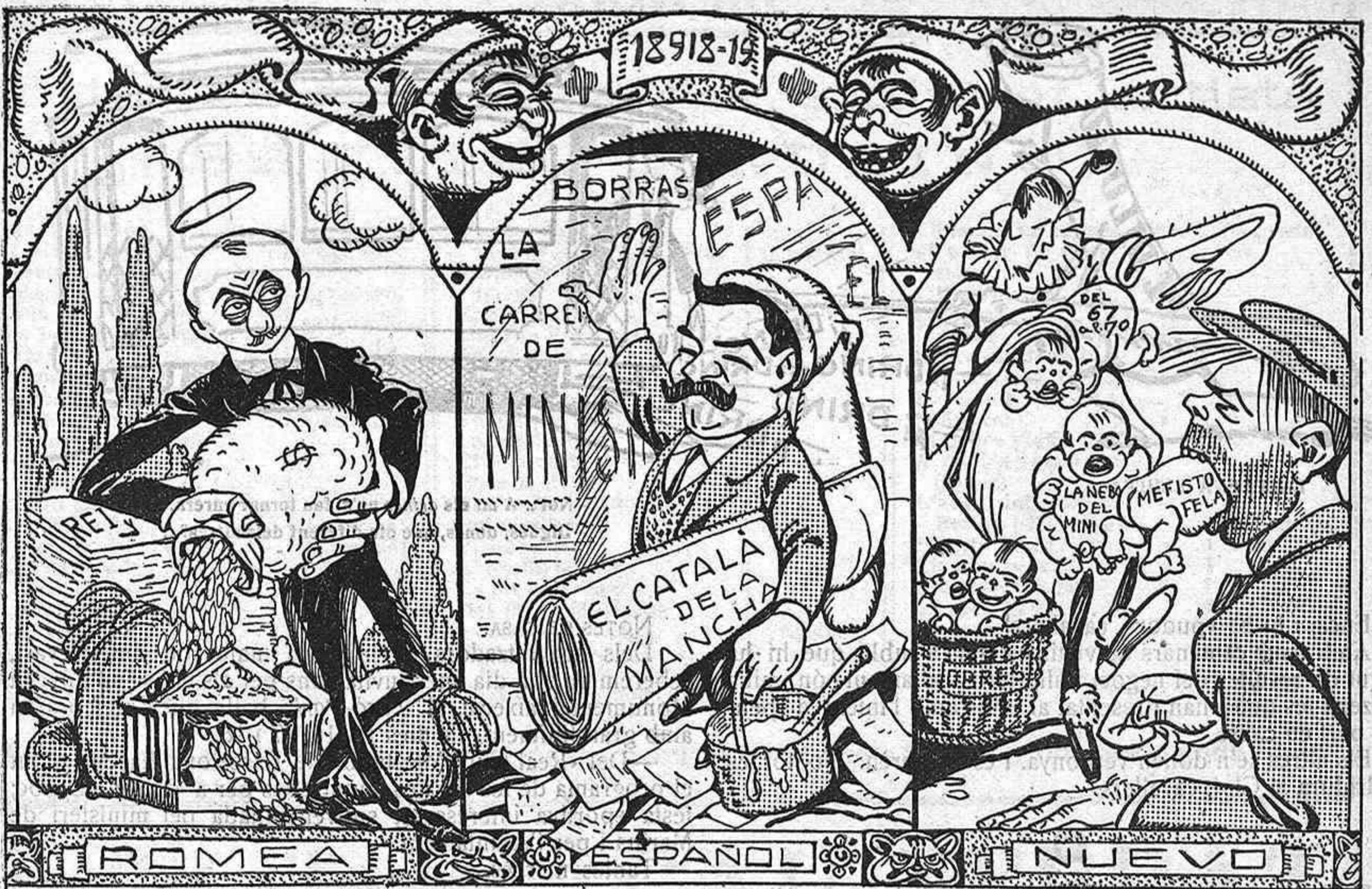
EN L'ANY DE DESGRÀCIA DE MCMXVIII
 QUART DE LA GUERRA GRAN
 ANY DE PESTES, PLAGUES, COMBINACIONS
 MATEMÀTIQUES I TORPEDINAMENTS
 ANY DE MANCA DE SUBSISTÈNCIES I DEMÉS
 RAFEL GÓMEZ (EL GALL)
 COM SI ESPANYA NO PASSÉS ENCARA
 PROUS TRIFULQUES, ES FA TALLAR LA CUETA
 RETIRANT-SE DEL TOREIG I ACOMIATANT-SE
 DE L'«AFICIÓ»

XARAU

LA COLETA DEL GALLO

—¿Cómo caral queren que ze la cuerte, zi no la tié en ninguna parte?...

TEATRE CATALA

Obertura de la temporada

TELÓ ENLAIRE

ROMEA

Demà, dissabte, com tinguérem ja el gust de anunciar, inaugurarà la temporada catalana aqueix teatre, corresponent al segon any de l'Empresa Fàbregas.

El debut de la companyia, que ha sigut visiblement reforçada, tindrà lloc amb l'estrena d'un drama en quatre actes, d'En Pous i Pagés, *Rei i senyor*.

ESPAÑOL

Tal com donàrem a entendre la setmana passada, demà, dissabte, debuta la formidable companyia catalana, Empresa Blasco, dirigida per En Jaume Borrás i formant-ne part les primeres actrius Pepeta Valero i Maria Vila.

La temporada s'inaugurarà amb *La carrera de ministre*, obra d'En Fabre, adaptada al català per l'«Amichatis».

NOVEDADES

No ens equivocàrem al suposar que la represa de *La cançó del olvido*, portaria una gran concurrència an aquest teatre.

Tarda i nit, les representacions se compten per plens.

La companyia Serrano comença, doncs, magníficament.

Ara falta que ens donguin alguna novetat més nova, alguna estrena interessant i ben aviat.

BOSQUE

Els cartells anuncien que la brillantíssima temporada d'òpera que s'ha vingut donant an aquest el·legant teatre

fineix la present setmana, aixís és que és qüestió d'aprofitar els dos o tres dies que queden fins al *cerrojazo*.

Amb dir que hi ha «Serata d'honore» per dia i que cada artista homenatjat esculleix lo bo del seu repertori pot comprendre's bé que val la pena de fer acte de presència al «Bosque».

I acabem desitjant nous acerts com el present als empresaris senyors Valls i Sala.

APOLO

Amb el drama benaventia *Más fuerte que el amor* i el sainet *Consolar al triste*, inaugura demà la popular companyia de melodrama que dirigeix l'intel·ligent primer actor senyor Rojas.

ESQUELLOTS

Hi ha el projecte de que, enguany, la *Fiesta de la Raza* tingui una gran ressonància.

Essent president del Comitè el comte de Caralt no ens estranyaria que *ressonés* de debò.

Sobre tot si un dels números del programa de festes consistís en encendre uns quans mistos dels del «Monopoli».

Fora la millor *traca*, i un número baratet i sorollós.

Edicions populars del eminent artista SANTIAGO RUSIÑOL

Anant pel món . . .	Ptes. 1 (2.ª edició)	L'auca del senyor		L'illa de la calma. Ptas. 1 (Agotada)
El místic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)	Esteve	Ptes 1 (8.ª edició)	El pintor de miracles
Oracions. Amb música d'E. Morera . . .	> 1 (2.ª edició)	Els savis de Villatrista	> 1	L'Homenatge
Fulls de la vida . . .	> 1 (Agotada)	El despatriat	> 1	La lepra
Els Jocs Florals de Canprosa	> 1 (2.ª edició)	L'hereu Escampa	> 1	L'Arma
El bon policia	> 1	En Tartarín als Alps	> 1	L'envelat de baix
Monòlegs	> 1 (2.ª edició)	La llei d'herencia	> 1	Glosari, per Xarau
La bona gent	> 1 (Agotada)	Aucells de pas	> 1	El català de "La Manxa"
Tartarín de Tarascó		La intel·lectual	> 1	El pobre viudo
D'Alfons Daudet (Quart miler)	> 1	El redemptor	> 1	A cà l'antiquari (Sainet)
El pati blau	> 1 (Agotada)	Cors de dona	> 1	L'auca del senyor Esteve (Cinc actes)
El poble gris	> 1 (Agotada)	El Teatre per dins	> 1	"Gente Bien"
La mare. (5. miler)	> 1 (8.ª edició)	Dol d'«alivio»	> 1	Els naufragés
La "merienda" fraternal (4. miler)	> 1	El daltabaix	> 1	"Souper-Tango"
L'Alegria que passa	> 1	El titella pròdig	> 1	La casa de l'art
L'heroe	> 1	La nit de l'amor	> 1	L'acaparador
Llibertat!	> 1	Del Born al Plata. (Impres. de viatge)	> 1 (Agotada)	En Josepet de Sant Celoni. Novela
La fira de Neuilly	> 1	Port-Tarascó, de A. Daudet. Traducció	> 1	
El triomf de la carn	> 1	La Verge del Mar	> 1	

Augment transitori per encariment de les primeres matèries: 0'25 cèntims per a cada tomo

Jardins d'Espanya

Edició econòmica

20 ptes.

ptes. 20

CAU FERRAT

DE
SANTIAGO RUSIÑOL

Monografia del Museu de Sitges

2 ptes.

ptes. 2

Pronto apareixerà el popular libro

El Año en la Mano

Almanaque-enciclopedia popular
de la vida práctica para 1919

Pueden nuestros corresponsales formular el pedido cuanto antes

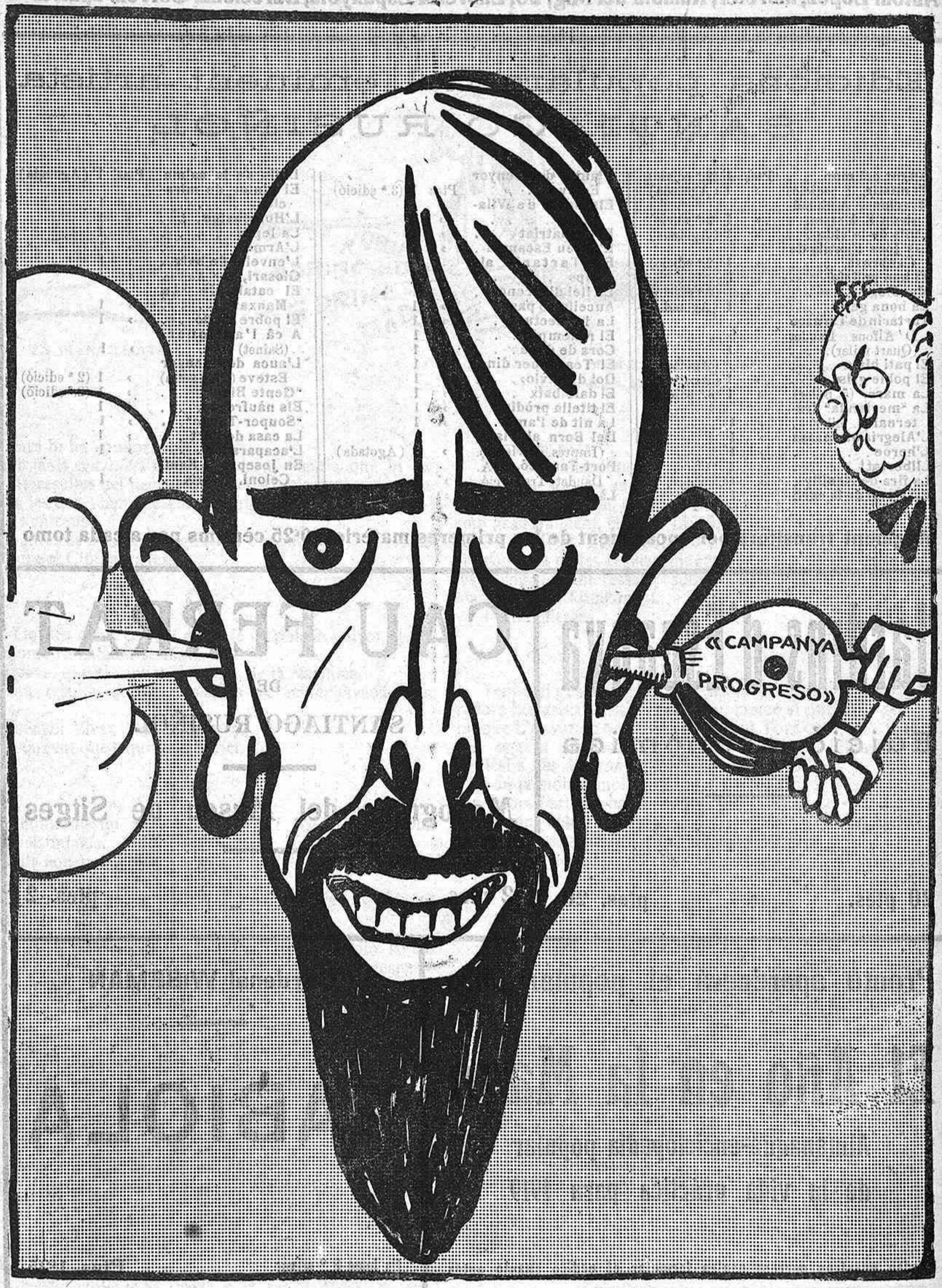
Cardenal WISEMAN

FABIOLA

Un tomo 8.º mayor

Ptas. 1'25

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíes, si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EL MINISTRE IMPERTORBABLE

—Per l'una m'entra per l'altre'm surt.